

- DOLEŽALOVÁ, K.–ČAPEK, L., 2016: Úvodní slovo. In: Workshopy ke středověké a novověké keramice, Panská Lhota 2015. *Dissertationes Archaeologicae Brunenses/Pragensesque – Supplementum 3*, 3–4. Brno.
- DOLEŽALOVÁ, K.–SLAVÍČEK, K.–MAZÁČKOVÁ, J., 2016: Čtyři sezóny výzkumu a experimentální výroby vrcholně a pozdně středověké keramiky na vědecko-výzkumné stanici v Panské Lhotě. In: Workshopy ke středověké a novověké keramice, Panská Lhota 2015. *Dissertationes Archaeologicae Brunenses/Pragensesque – Supplementum 3*, 18–24. Brno.
- DOLEŽALOVÁ, K.–TĚSNOHLÍDEK, J.–SLAVÍČEK, K.–MAZÁČKOVÁ, J., 2015: 5. workshop k vrcholně až pozdně středověkým keramickým souborům (Ústav archeologie a muzeologie, Filozofická fakulta, Masarykova univerzita, místo konání: Panská Lhota), *Acta Facultatis Philologicae Universitatis Carolinae Pragensis* v Plzni, 223–227.
- DOLEŽALOVÁ, K.–MAZÁČKOVÁ, J., 2013: Zpráva o workshopech: Workshopy k vrcholně až pozdně středověkým keramickým souborům, *AVV 4*, 203–205.
- SNÁŠIL, R., 1970: Příspěvek k technologii pálení černé hrnčiny na Slovácku, *Český lid 57*, 328–335.
- ZATLOUKAL, R., 1998: Středověké hrnčířské pece z Jihlavy a okolí, *VSV 11*, 26–44.

Mgr. Kateřina **Těsnohlídková**, Ústav archeologie a muzeologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Arna Nováka 1, 602 00 Brno, Česká republika, [216718@mail.muni.cz](mailto:216718@mail.muni.cz)

Mgr. Karel **Slavíček**, Ústav geologických věd Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity, Kotlářská 2, 611 37 Brno, Česká republika, [slav.karel@mail.muni.cz](mailto:slav.karel@mail.muni.cz)

Bc. Petr **Žaža**, Ústav archeologie a muzeologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Arna Nováka 1, 602 00 Brno, Česká republika, [401740@mail.muni.cz](mailto:401740@mail.muni.cz)

Mgr. Jana **Mazáčková**, Ph.D., Ústav archeologie a muzeologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Arna Nováka 1, 602 00 Brno, Česká republika, [jkrejsov@phil.muni.cz](mailto:jkrejsov@phil.muni.cz)

### **Jan Klápště: The Archaeology of Prague and the Medieval Czech Lands, 1100–1600**

(Studies in the Archaeology of Medieval Europe, Neil Christie ed.). Sheffield – Bristol, Equinox Publishing Ltd., 2016, 274 s., 139 obrázků v textu, ISBN 978-1-84553-633-6

V loňském roce rozšířilo edici *Studies in the Archaeology of Medieval Europe* dílo Jana Klápště představující zahraničnímu čtenáři české země ve středověku prostřednictvím archeologie. Podobně již bylo ve zmíněné edici prezentováno Španělsko, stejně jako specifitěji profilovaná témata především z britských ostrovů (Londýn, města, hrady, irské kláštery), ale i z jiných evropských oblastí (Severní moře, Balt, Jadran, Sicílie). Příslušnost k ediční řadě také objasňuje pro naše země neobvyklé chronologické rozpětí, s nímž se však autor hladce vyrovnává potřebnými přesahy zejména pod spodní hranici stanovené etapy.

Historickým mezníkům, o nichž lze lehce získat povědomost i z jiných cizojazyčných zdrojů, je věnována jen krátká část úvodu. Na ni navazuje obsáhlejší shrnutí vývoje archeologického bádání v oblasti českého středověku završené vymezením cílů tohoto bravurně zvládnutého projektu přehledně rozčleněného do tematických celků, z nichž nejrozsáhlejší prostor zaujímá městské osídlení (kap. 5). Jistě nepřekvapí výrazná převaha interpretací pražských archeologických situací, komplexní pohled pak doplňují v sumarizaci či detailech v různých etapách svého vývoje další česká a moravská města v čele s Brnem (z dalších např. Litoměřice, Most, Plzeň, Tábor či Opava). Celý blok těchto kapitol však zahajuje jedno z velkých témat naší archeologie posledních více než padesáti let, výzkum zaniklých středověkých osad (kap. 2), dokládající na konkrétních příkladech vývoj zemědělských sídlišť v krajinných proměnách a v chronologicky navazujících etapách s přelomovými mezníky v raném 13. a končícím 15. století. Sídelním formám světské

nobility je věnována kapitola následující (kap. 3), prezentující vývoj opevněných areálů pozdní doby hradištní ústí v souvislosti se společensko-politickými změnami v budování kamenných hradů, jejichž komplexní včlenění do evropského dobového kontextu na své analytické zúročení zatím čeká. Výjimečné postavení obou dominantních pražských center, Pražského hradu a Vyšehradu, názorně dokumentují i kresebné rekonstrukce, podobně jako v následující kapitole s církevní tematikou (kap. 4). Krom kostelů jako center farností a klášterů, především benediktinských s velkým potenciálem komplexu v Ostrově zaniklého v počátcích husitství, se kapitola krátce dotýká i dokladů jiných vyznání v pohřebních areálech a také archeologicky zkoumaných pozůstatků středověkého židovského hřbitova v Praze.

Další tři kapitoly nabízejí pohled do středověké domácnosti prostřednictvím otopných zařízení a dokladů přirozeného i umělého osvětlení (kap. 6), do vývoje zemědělských technologií, řemeslné výroby (hrnčířství včetně produkce reliéfně zdobených kamnových kachlů, sklářství, těžba stříbra a zlata, výroba dehtu; kap. 7) a do světa víry v kontrastu s projevy přežívajících pověr, mýtů, ale i hluboké symboliky i do sféry zábavy dětí či dospělých (kap. 8). Závěrečná kapitola se na základě současného stavu české mediální archeologie (od 1989) zamýšlí nad budoucím vývojem této dnes už plně etablované součásti moderní mediévitiky.

Komplexně pojatému dílu se vzdor vymezenému prostoru daří zprostředkovat zahraničním badatelům hlavní směry archeologického zkoumání středověkého vývoje českých zemí a jeho aktuální výsledky, nabízející tak jejich kvalitnější využití a implementaci do evropského kontextu, a to i díky bibliografickému výběru zaměřenému v rámci možnosti na cizojazyčné tituly a bohaté, faktograficky přínosné obrazové dokumentaci.

*Irena Loskotová*

